

การวิจัยสถาบัน (INSTITUTIONAL RESEARCH)

ดร.ภารดี อนันต์นารี*

บทนำ

การวิจัยสถาบัน เป็นเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารการศึกษาควรจะได้มีการนำไปใช้ในการบริหารหน่วยงานปัจจุบันมีการวิจัยสถาบันค่อนข้างที่จะเป็นระบบคือ ในระดับการบริหารสถานศึกษา อุดมศึกษาแต่สำหรับการบริหารสถานศึกษาในระดับอื่นยังขาดการนำไปใช้อย่างชัดเจน มีการพัฒนาเป็นเรื่อง ๆ ขาดความเชื่อมโยงกันและต่อเนื่องพัฒนาหน่วยงานอย่างเป็นระบบหากมีการนำไปใช้อย่างเป็นระบบ จะช่วยให้มีข้อมูล สารสนเทศในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการ โครงการพัฒนา การบริหารงบประมาณเพื่อพัฒนางานตามภารกิจของสถาบัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความหมายของการวิจัยสถาบัน

Saupe (1981)ให้ความหมายของการวิจัยสถาบัน หมายถึง การวิจัยที่จัดทำในสถาบัน

อุดมศึกษาเพื่อประโยชน์ในการจัดหาข้อมูลสำหรับสนับสนุนการวางแผนการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ (Institutional research is research conducted within an institution of higher education in order to provide information which supports institutional planning, policy formulation, and decision-making.)

เยาเวดี วิบูลย์ศรี (2535)ได้ให้ความหมายวิจัยสถาบันว่า หมายถึง การวิจัยประเภทหนึ่งซึ่งมุ่งที่จะศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับแต่ละสถาบันทั้งนี้เพื่อนำข้อค้นพบต่างๆ ไปประยุกต์ใช้สำหรับประกอบการวางแผน การกำหนดนโยบายรวมทั้งการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละสถาบัน โดยเฉพาะบางท่านเรียกการวิจัยประเภทนี้ว่า “Operational Research” หรือการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ของแต่ละสถาบัน

วิระกุล ขายพา (2540)ให้ความหมายการวิจัยสถาบัน หมายถึงการวิจัยหรือค้นคว้าหา

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำตอบด้วยวิธีที่น่าเชื่อถือในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถาบันนั้น ๆ โดยปกติแล้วนิยามทำกันเฉพาะในระดับอุดมศึกษาเนื่องจากลักษณะโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อนยากที่จะพิจารณาเข้าใจได้อย่างง่ายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเจาะลึกลงไป

โดยสรุปแล้ว การวิจัยสถาบัน หมายถึง การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถาบัน โดยออกแบบเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ช่วยตัดสินใจในการบริหารงานของสถาบันนั้น ๆ ได้แก่ การวางแผน การกำหนดนโยบายการตัดสินใจในการดำเนินงานของสถาบันนั้น

ประวัติการวิจัยสถาบัน

การวิจัยสถาบัน เป็นการวิจัยประเภทหนึ่งที่มุ่งศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสถาบันโดยตรง มีการนำข้อมูลที่พบนำไปประยุกต์ใช้สำหรับวางแผนกำหนดนโยบาย ตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละสถาบัน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นงานวิจัยที่ออกแบบเพื่อให้ได้สารสนเทศในการตัดสินใจเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานประจำ การพัฒนาสถาบันนั่นเองหรือสามารถเรียกเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า “Operational Research” หรือ “Administrative Research” โดยการวิจัยสถาบันมีจุดเริ่มต้นมาจากแนวความคิดของ Professor W.H.Cowley แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการระหว่างรัฐตะวันตกสำหรับอุดมศึกษา (Western Interstate Commission for Higher Education) และแนวคิดดังกล่าวเป็นผลมาจากข้อค้นพบของมหาวิทยาลัยเยล (Yale University) เมื่อปี ค.ศ.1701 ต่อมาในปี ค.ศ.1820

ได้นำแนวคิดดังกล่าวมานำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อประเมินผลของคณะกรรมการปฏิบัติงานที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University)

หลังจากนั้นได้ก่อให้เกิดการวิจัยในขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับสถาบัน เพื่อติดตามผลระยะสั้น ๆ โดยคณะผู้วิจัยที่อยู่ในสถาบันเดียวกัน บางท่านเรียกการวิจัยในขั้นนี้ว่า “การวิจัยตนเอง” (Self Study) ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การวิจัยสถาบันได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (University of Illinois) และมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า (University of Minnesota) ต่อมาได้กระจายไปสู่มหาวิทยาลัยอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1974 ได้มีการจัดตั้งสมาคมวิจัยสถาบัน (Institutional Research Association) ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐฟลอริดา (Florida State University) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการวิจัยสถาบันในระดับอุดมศึกษาทั้งในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ยาวดี วิบูลย์ศรี, 2535)

ความสำคัญของการวิจัยสถาบัน

การวิจัยสถาบันเป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาสถาบันของตนเองโดยการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานภายในของแต่ละสถาบัน และประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของสถาบัน จึงช่วยให้มีสารสนเทศ (Information) ในการตัดสินใจการบริหารงานในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่สถาบันอุดม

ศึกษาจะต้องจัดทำเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยสถาบัน

ธรรมชาติของการวิจัยสถาบันควรมีแนวความคิดหรือปรัชญาในการวิจัยดังนี้

1. เป็นการทำให้วิจัยในหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งแตกต่างจากการวิจัยทั่วไป

2. เป็นการทำให้วิจัยตามขอบเขตลักษณะ หน้าที่ หรือโครงสร้างของงานที่รับผิดชอบหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กรหรือสถาบันนั้นๆ

3. เป็นการทำให้วิจัยทั้งปัญหาเฉพาะหน้าที่ หรือการที่จะวางนโยบายหรือแผนระยะยาวของสถาบัน

4. ผลงานการวิจัยสถาบันจะต้องนำมา แก้ไขปัญหาหรือกำหนดนโยบายหรือพัฒนาองค์กร หรือสถาบันนั้นๆ เท่านั้นแต่อาจนำไปเป็นแนวทางในการวิจัยสถาบันอื่นๆ ได้

5. คณะผู้วิจัยเป็นนักวิจัยหรือนักวิชาการ ที่สังกัดอยู่ภายในหน่วยงานหรือสถาบันนั้นๆ (เว้นแต่จะมีที่ปรึกษาจากภายนอกร่วมด้วยก็ได้)

6. คณะผู้วิจัยควรเป็นนักวิจัยทางด้าน สังคมศาสตร์ จิตวิทยา นักสถิติการศึกษา สังคมวิทยา มนุษยศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย หรือ การปกครอง เป็นต้น

7. แนวคิดหรือเป้าหมายหลักของการวิจัยสถาบันก็คือเพื่อให้บริหารนำข้อมูลหรือข้อค้นพบต่างๆ จากการวิจัยไปใช้ประกอบในการแก้ปัญหา กำหนดนโยบายพัฒนาสถาบันหรือตัดสินใจในสภาวะการณ์ที่คับขัน เป็นต้น

โดยสรุปลักษณะที่สำคัญของการวิจัยสถาบัน มีดังนี้

1. เป็นการศึกษาสถาบันของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. เป็นวิจัยประยุกต์เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาสถาบัน

3. เป็นประโยชน์เพื่อช่วยผู้บริหารสถาบันในการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพ

4. เป็นการวิจัยตามคำขอ

5. เป็นเรื่องเฉพาะของสถาบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยสถาบัน

โดยทั่วไปสรุปได้ 4 ประการ คือ

1. วิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา เมื่อสถาบันมีปัญหาหรือมีอุปสรรค จำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ เพื่อติดตามและปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของสถาบัน เช่น ปัญหานักศึกษาที่ลาออกกลางคันปัญหานักศึกษาเข้าศึกษาในสถาบันน้อย เป็นต้น

2. วิจัยเพื่อการตัดสินใจในกรณีที่ไม่มีปัญหาแต่ต้องการตัดสินใจในบางเรื่อง เช่น การขยายวิทยาเขต การเปิดหลักสูตรใหม่ เป็นต้น

3. วิจัยเพื่อวางแผนอนาคตเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม เช่น การศึกษาแนวโน้มทางเศรษฐกิจ แนวโน้มทางสังคม แนวโน้มของกลุ่มแข่งแนวโน้มของนักศึกษาและแนวโน้มของสภาพแวดล้อม เป็นต้น

4. วิจัยเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องที่สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึง เพราะสถาบันอุดมศึกษาจะ

คงอยู่ได้ด้วยคุณภาพและความเป็นเลิศ ปัจจุบันมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งจะดำเนินการในเรื่องการประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 5 ปีต่อ 1 ครั้ง สถาบันจึงต้องมีการประเมินคุณภาพภายในของตนเองโดยการทำวิจัยสถาบันควบคู่ไปกับเรื่องอื่นๆ ด้วย

องค์การและการบริหารวิจัยสถาบัน

ผู้อำนวยการวิจัยสถาบันของมหาวิทยาลัยมินเนโซต้า John E. Stechlein ได้แนะนำในวิทยาลัยขนาดเล็กที่มีนักศึกษาน้อยกว่าสองพันคนอาจไม่เพียงพอหรือมีความจำเป็นที่จะต้องมิวิจัยสถาบันก็ได้เพียงแต่ให้อาจารย์คนใดคนหนึ่งที่สนใจงานวิจัยทำหน้าที่เป็นครั้งคราวก็ย่อมเป็นการเหมาะสม

ในทางปฏิบัติมหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาตั้งแต่ 2,000-4,000 ควรจะมีหน่วยวิจัยสถาบันที่ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการ (Director) 1 คน
- เลขานุการ (Secretary) 1 คน
- นักศึกษา (จ้างพิเศษ) 3 คน

หากเป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ก็มีความจำเป็นอยู่เองที่จะต้องมีนักวิจัย (Researchers) เข้ามาร่วมงานด้วย

กรณีมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย งานวิจัยสถาบันกำหนดขึ้นในโครงสร้างของกองแผนงาน เมื่อเริ่มก่อตั้งกองในช่วงปี 2514 เป็นต้นมา ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยการพัฒนาโครงสร้างของงานที่เป็นช่วงสำคัญ คือ ระหว่าง พ.ศ. 2521 - 2523 ซึ่งได้กำหนดเป็นขอบข่ายงานที่เห็นเป็นหน่วย

ชัดเจน ได้แก่ ด้านวิจัยสถาบัน ด้านคลังข้อมูล และสารสนเทศ

ในปัจจุบัน การวิจัยสถาบันได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นระบบ และทันต่อความต้องการโดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการทางด้านสารสนเทศเพื่อช่วยให้เข้าใจสภาพของสถาบัน ตลอดจนสามารถมองเห็นทิศทางและแนวปฏิบัติในการบริหารงานของสถาบัน ได้อย่างชัดเจน

ความมุ่งหมายในการมีหรือตั้งหน่วยวิจัยสถาบัน

ความมุ่งหมายในการตั้งหน่วยวิจัยสถาบัน มีดังนี้

1. ให้การบริหารแก่อาจารย์ทั้งข้อมูลและการบริหารงานวิจัย

1.1 การเรียนการสอน

1.2 เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายในรายวิชาที่เปิดสอนและหลักสูตร

1.3 ประเมินและคาดคะเนในการตัดสินใจเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับการสอนและพัฒนาหลักสูตร

1.4 ให้ข้อมูลและทำความเข้าใจกับแนวปฏิบัติในการรับนักศึกษาเข้าเรียน ขบวนการและวิธีการ สอบไล่ การได้เกรด ภาวะกำลังงานของอาจารย์

1.5 เพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์กับการบริหารมหาวิทยาลัย

1.6 ทำความเข้าใจและศึกษาในองค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอนและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

1.7 เพื่อศึกษาแนวทางเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องหลักสูตรที่จะมีผลกระทบต่อการใช้ที่ว่างห้องเรียน อาคารและงานประจำวันในสถาบัน

2. ให้บริการแก่การบริหารภายใน

2.1 ป้อนข้อมูลให้กับข้อ (1.1-1.2)

2.2 แยกแยะและวิเคราะห์องค์ประกอบที่จะมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

2.3 ศึกษาข้อมูลนักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตวิทยาลัย คณาจารย์และหลักสูตร

2.4 ศึกษาวิจัยความก้าวหน้าความงอกงามของวิทยาลัยให้ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น การกำหนด ตำแหน่งทางวิชาการ การใช้ที่ว่างโรงเรียน อาคารให้เป็นประโยชน์ การส่งเสริมให้อาจารย์ทำการวิจัยการบริหารชุมชนในรูปแบบต่างๆ และการส่งเสริมงานอาชีพ ฯลฯ

2.5 ให้ข้อมูลและจำแนกความสำคัญในเรื่องการวางแผนแก่ผู้บริหารวิทยาลัย (ตั้งแต่อธิการบดีลงมาและอาจให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย

2.6 ให้ข้อมูลและรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ทางการเงินแก่สถาบัน

2.7 ให้ข้อมูลและวิเคราะห์เหตุผลว่าเพราะเหตุใดมหาวิทยาลัยจึงไม่เจริญหรือไม่ประสบผลสำเร็จในการบริหารและการดำเนินการเท่าที่ควร

3. ให้บริการแก่คณะกรรมการหรือกลุ่มประสานงานหรือหน่วยงานอื่นๆ นอกสถาบัน คำว่าคณะกรรมการหรือกลุ่มประสานงานหรือหน่วยงานอื่น ๆ นอกสถาบันหมายความว่า

บริการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอันเป็นหน้าที่หนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา

1) การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานต่างๆ

2) การบริการในเชิงสารสนเทศ ฯลฯ หน่วยงานวิจัยสถาบันจะต้องคำนึงถึงเสมอว่าการวิจัยสถาบันนั้นมิใช่เป็นเพียงหน่วยงานหรือสำนักงานที่เพียงแต่เก็บข้อมูลทางสถิติหรือเพียงแต่ตีความ วิเคราะห์รายละเอียดความคิดเห็นเท่านั้นแต่การทำงานนั้นต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ (Change & Innovation) ในอันที่จะทำให้สถาบันก้าวหน้าต่อไปในทางที่พึงปรารถนาของปวงชนและสังคมเชื่อว่ากรวิจัยสถาบันมิใช่เป็นเครื่องมือเพื่อหาข้อยุติในการบริหารอุดมศึกษาแต่จะเป็นสื่อกลางนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลทางการบริหาร

ขอบข่ายงานวิจัยสถาบัน

หน้าที่รับผิดชอบของงานด้านการวิจัยสถาบันเริ่มตั้งแต่การจัดทำจัดหาข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับสถาบันนั้น ๆ งานหลักที่สำคัญ คือการจัดรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน (Data-Bases) ของสถาบันให้เป็นระบบและมีความต่อเนื่องเพื่อจัดทำสารสนเทศให้ทันต่อการนำไปใช้ และเอื้ออำนวยต่อการบริหารข้อมูลหลักๆ ของสถาบันการศึกษาโดยทั่วไปประกอบด้วย ข้อมูลชุดใหญ่ๆ 5 ด้าน คือ

1. โปรแกรมการศึกษา
2. นิสิตนักศึกษา
3. บุคลากร
4. การเงิน
5. อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

การวิจัยสถาบันที่พัฒนามาเรื่อย ๆ มีสาระสำคัญในการศึกษามากยิ่งขึ้น และใช้เทคนิคและเครื่องมือที่ทันสมัยมากขึ้นนักบริหารหลายท่านได้กำหนดขอบข่ายงานที่ควรจะดำเนินการ ดังเช่นอุทุมพร(อ้างในอนุกรรมการจัดวางระบบวิจัยสถาบันและสารสนเทศทบวงมหาวิทยาลัย 2527) ได้กำหนดขอบข่ายการวิจัยสถาบันไว้ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะนิสัยนักศึกษาเช่นการวิเคราะห์ลักษณะนักศึกษาที่เหมาะสม นักศึกษาใหม่บัณฑิตที่จบความต้องการเป้าหมายในชีวิตของนักศึกษา ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

2. คณาจารย์และบุคลากร เช่น การประเมินผลการสอนการประเมินประสิทธิภาพของอาจารย์ สภาพขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ โครงสร้างลักษณะสังคม เศรษฐกิจของอาจารย์/บุคลากรอื่นๆ การพัฒนาอาจารย์/บุคลากร

3. หลักสูตรและการสอนเช่นการวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาการกำหนดปรัชญาและเป้าหมายทางการศึกษา การประเมินหลักสูตร การพิจารณาเกรด

4. การประเมินโครงการหรือกิจกรรมในสถาบัน เช่น คุณภาพการศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศการประเมินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยดำเนินการ

5. การจัดการลงทะเบียน เช่น ความต้องการในการเรียนวิชาต่าง ๆ สาขาวิชาที่คนต้องการ วิธีการสอบคัดเลือก วิธีการรับสมัคร ความต้องการและวิธีการผลิตคนสู่แหล่งงาน

6. การทำนายความสำเร็จของการศึกษา เช่น การทำนายผลความสำเร็จของนักศึกษา

การนำนายผลการบริหารของผู้บริหารระดับต่างๆ และผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

7. การวางแผน เช่น การพิจารณาวิธีการวางแผน การประเมินแผนในลักษณะต่าง ๆ และในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับมหาวิทยาลัย คณะ/หน่วยงานหรือภาควิชา

8. การวิเคราะห์นโยบาย เช่น การวิเคราะห์วิธีการกำหนดนโยบายโครงสร้างและรายละเอียดของนโยบาย การวิเคราะห์เป้าหมาย

9. ระบบข้อมูลเช่นการพิจารณาจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเพื่อการดำเนินการและกิจกรรมอื่นๆตามขอบข่ายหน้าที่ของมหาวิทยาลัย เทคนิคการรายงานเผยแพร่

10. งบประมาณและค่าใช้จ่ายเช่นรูปแบบการจัดสรรงบประมาณภายในมหาวิทยาลัย การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในลักษณะต่างๆ แนวทางการจัดหารายได้ของมหาวิทยาลัย การลงทุนการศึกษา

11. อาคารสถานที่การจัดตารางบริหารและการใช้ประโยชน์ เช่น ลักษณะการใช้พื้นที่ในมหาวิทยาลัยการวิเคราะห์ความต้องการใช้พื้นที่ การคาดคะเนการใช้พื้นที่ การใช้อาคารการจัดสาธารณูปโภคต่างๆความคุ้มค่าและความเหมาะสมการวิเคราะห์ตารางการให้บริการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบวนการงานอุดมศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Center for Higher Education Management System (NCHEMS) ได้ให้แนวคิดในการทำวิจัยสถาบันเกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในสถาบันไว้ 5 องค์ประกอบคือ

1. โครงการวิจัยสถาบันด้านนิสิต/นักศึกษา (Student)

ข้อมูลด้านนิสิต/นักศึกษาถือว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญในการบริหารและการตัดสินใจเพราะถ้าสถาบันอุดมศึกษาไม่มีนิสิต/นักศึกษาสถาบันนั้นก็อยู่ไม่ได้ ฉะนั้น สถาบันก็ต้องให้ความสำคัญต่อนิสิต/นักศึกษาในด้าน

- 1) ข้อมูลพื้นฐานหรือภูมิหลัง
- 2) ข้อมูลการเข้าเรียน, การลาออก
- 3) ความคาดหวังของนิสิต/นักศึกษา
- 4) ความพึงพอใจ/ทัศนคติที่มีต่อสถาบัน

หรือรูปแบบการเรียนการสอนหรือความต้องการของหน่วยงานที่ใช้บัณฑิต เป็นต้น

2. โครงการวิจัยสถาบันด้านบุคลากร (Staff)

ในแต่ละสถาบันบุคลากรนั้นเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่ง โดยเฉพาะในอุดมศึกษา จำเป็น ต้องมีคุณภาพและศักยภาพสูง เพื่อผลิตบัณฑิตและให้เป็นเลิศทางวิชาการ จึงควรทำวิจัยในด้าน

1) ข้อมูลจำนวนคณาจารย์ คุณวุฒิ ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ การวิจัยความถนัดหรือความสนใจหรือการคาดคะเนความสูญเสียอาจารย์เนื่องจากการเกษียณอายุหรือสมองไหล

2) ข้อมูลสภาพความเป็นอยู่ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

3) ข้อมูลความต้องการด้านการพัฒนาความรู้ ความก้าวหน้า

4) ข้อมูลด้านค่าตอบแทน เงินเดือน ค่าจ้างและสวัสดิการอื่นๆ

5) ข้อมูลด้านขวัญและกำลังใจ ความจงรักภักดีต่อสถาบัน

3. โครงการวิจัยสถาบันด้านหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษา (Program)

หลักสูตรแต่ละวิชานั้นมีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอนบางสถาบันอุดมศึกษา ไม่มีการนิยมการเปลี่ยนแปลง ทำให้หลักสูตรล้าสมัย ดังนั้น จึงควรทำวิจัยเพื่อหาข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทันสมัยในยุคโลกาภิวัตน์ เช่น

1) ข้อมูลหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตรรวมทั้งความเหมาะสมของหลักสูตรในปัจจุบันและข้อมูลแนวโน้มที่จะเปิดหลักสูตรเพิ่มในอนาคต

2) ข้อมูลจำนวนสถิติที่ลงทะเบียนในแต่ละโปรแกรมจำนวนผู้ลงทะเบียนและจำนวนที่สำเร็จการศึกษาจำนวนห้องเรียนจำนวนชั่วโมงการทำงานของอาจารย์ต่อสัปดาห์และภาระงาน

3) ข้อมูลความพอใจ ทัศนคติและความต้องการรวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการเรียนแต่ละโปรแกรม

4) ข้อมูลกิจกรรมเสริมหลักสูตร

5) ข้อมูลทิศทางการพัฒนา/ผลิตบัณฑิต/รูปแบบการผลิตบัณฑิต ฯลฯ

4. โครงการวิจัยด้านการเงิน/งบประมาณ (Finance)

เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงาน จึงควรมีข้อมูลในด้านนี้ไว้เพื่อการตัดสินใจว่าจะขยายหรือคงไว้ หรือยุบเลิก หรือเปลี่ยนแปลงจึงควรทำวิจัยในด้าน

1) ศึกษาวิเคราะห์งบประมาณค่าใช้จ่ายในอดีต-ปัจจุบัน

2) แหล่งเงินทุน/รายได้/การหาทุน/รายจ่าย

3) การคาดคะเนงบประมาณ

4) วิธีการบริหารและดำเนินด้านงบประมาณ งบดุล งบลงทุนและค่าใช้จ่ายของนิสิต/นักศึกษา (Unit cost)

5. โครงการวิจัยสถาบันด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility)

ปัจจุบันอาคารและสถานที่นับว่ามีความสำคัญเพราะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ดังนั้น อาคาร สถานที่และอุปกรณ์การศึกษาทั้ง 3 ประเภทจึงควรทำวิจัยว่ามีครบถ้วน พอเพียงหรือไม่คุ้ม เช่นการใช้ที่ดินประโยชน์ของห้องเรียนหรือพื้นที่ต่างๆ ในแต่ละอาคารรวมทั้งสถานที่ตั้งและสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

อนึ่ง สภาพปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีภารกิจที่เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม อาทิ ภาควิชาเพิ่มขึ้น เปิดสาขาเพิ่มขึ้น ขอบข่ายของข้อมูลที่สถาบันต้องเตรียมการเพื่อวางแผนจะต้องมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องเกี่ยวข้องกับตัวแปรอื่นอีกเช่น

- 1) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2) การบริหารจัดการ
- 3) การวิจัยและผลิตผลงานทางวิชาการ
- 4) การบริการทางวิชาการแก่ชุมชน
- 5) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

หลักการทั่วไปของการวิจัยสถาบัน

หลักการทั่วไปของการวิจัยสถาบันมีดังนี้

1. ใช้ระยะเวลาสั้น หวังผลเร็วเพราะต้องการใช้ข้อมูล อาจจะไม่เกิน 6 เดือน

2. ขั้นตอนการนำเสนอ โครงร่างต้องรวดเร็ว ไม่มีขั้นตอนมากอาจจะเขียนโครงการประมาณ 1-2 แผ่น รวมถึงขั้นตอน การพิจารณา/อนุมัติด้วย

3. งบประมาณ ต้องอนุมัติเร็วและเพียงพอ

4. ผู้ทำการวิจัยสถาบันต้องได้รับการลดภาระงานสอนลง เพราะการดำเนินการอาจจะไม่ทันกับระยะเวลาที่กำหนดและอาจส่งผลกระทบต่อข้อมูลที่จะใช้ประโยชน์

5. นักวิจัยอาจวิจัยเดี่ยวหรือเป็นทีม คณะวิจัยก็ได้

6. อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และบุคคลต้องพร้อมสนับสนุนในการจัดทำวิจัยสถาบัน

หลักการในการบริหารงานวิจัยสถาบัน

ในการดำเนินงานของหน่วยวิจัยสถาบันมีแนวทางดำเนินการแตกต่างกัน ซึ่ง Stickler (1968) อาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษามหาวิทยาลัยฟลอริดาสเตต ได้เสนอหลักการในการดำเนินโปรแกรมวิจัยสถาบันไว้ดังนี้

หลักข้อ 1 จำเป็นต้องมีการวางแผนด้วยการวิจัยสถาบัน หน่วยวิจัยสถาบัน จำเป็นต้องมีแผนวิจัยสถาบันทั้งระยะสั้นและระยะยาว

หลักข้อ 2 ความรับผิดชอบในการกำหนดทิศทาง การประสานงาน การทบทวนเกี่ยวกับการวิจัยสถาบันจะต้องเป็นหน้าที่ของส่วนกลางถ้าเกิดการทำงานวิจัยสถาบันซ้ำซ้อน เกิดการสูญเปล่า

หลักข้อ 3 เจ้าหน้าที่ผู้บริหารหน่วยวิจัยสถาบันควรจรรยาบรรณโดยตรงต่อผู้บริหารระดับสูงของสถาบัน เช่น อธิการบดีหรือรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา เป็นต้น

หลักข้อ 4 ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาของหน่วยวิจัยสถาบันเพื่อช่วยให้หน่วยวิจัยสถาบันปฏิบัติการที่รับผิดชอบให้ตามความมุ่งหมาย คณะกรรมการชุดนี้ควรจะช่วยระบุและคัดเลือกปัญหาออกแบบการวิจัย จัดลำดับความสำคัญของ

โครงการวิจัยตลอดจนเผยแพร่ผลงานส่วนบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หลักข้อ 5 ควรเปิดโอกาสให้คณาจารย์หรือผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผนและทำการวิจัยสถาบันจะทำให้บุคคลเหล่านี้ได้ทราบและตระหนักถึงปัญหาของสถาบันพร้อมทั้งเตรียมตัวยอมรับผลการวิจัย และนำผลวิจัยไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

หลักข้อ 6 การดำเนินงานวิจัยสถาบันจะต้องอยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมและคุณภาพในวิชาชีพ

หลักข้อ 7 งานวิจัยสถาบันจะต้องได้รับการสนับสนุนด้านการเงินอย่างเพียงพอหน่วยงานสถาบันเป็นหน่วยบริหารประสิทธิผลของหน่วยงานจะต้องพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของการบริการต่าง ๆ ถ้าหน่วยวิจัยสถาบันทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ การสนับสนุนด้านการเงินอย่างเต็มที่ก็มีเหตุผล

วิธีการวิจัยสถาบัน

การวิจัยสถาบันที่ดีควรมีวิธีการดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย (Purpose) กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างการวิจัยสถาบันและการวางแผนกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ

2. ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ข้อตกลงเบื้องต้นต้องมีความถูกต้อง มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อมูลพื้นฐาน

3. การสื่อความหมาย (Communication) ในการนำเสนอข้อค้นพบของการวิจัยสถาบันทำได้หลายรูปแบบ เช่น นำเสนอโดยใช้ตาราง แผนภูมิ หรือ กราฟ นำเสนอในรูปของรายงาน

ผลฉบับสมบูรณ์ และเนื่องจากผู้บริหารมีเวลาจำกัดการนำเสนอควรสั้น กระชับ เข้าใจชัดเจน ซึ่งอาจจัดทำในรูปของบันทึกข้อความ หรือสรุปสำหรับผู้บริหาร (executive summary) ด้วยได้เช่นกัน

4. การแปลผล (Interpretation) วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลให้มีความชัดเจน เข้าใจตรงกันเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนเสนอแนะเพื่อการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของผู้บริหารต่อไป

5. การเขียนรายงาน (Written report) เขียนรายงานจากข้อค้นพบ ในรายงานอาจมีการชี้แนะเพื่อให้ตรงกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข ควรมีการติดตามผลด้วยว่าผู้นำไปใช้มีความเข้าใจและแปลความหมายจากผลการวิจัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ การวิจัยสถาบันกับการวางแผนและการบริหาร

การวิจัยสถาบันเป็นเครื่องมือของการวางแผนและการบริหารในการวางแผนการบริหารยุคใหม่โดยเฉพาะในระบบการศึกษายอมรับว่าคณะบุคคล (Committee) ใช้ได้ดีและสื่อสู่ความมีประสิทธิภาพมากกว่าการวิจัยสถาบัน มีลักษณะเด่นที่ช่วยให้การทำงานในคณะกรรมการบริหาร วางแผนมีหลักการเหตุผล การตัดสินใจผิดพลาดน้อยที่สุดจากพื้นฐานการมีสารสนเทศที่พร้อม รวดเร็วและถูกต้องอาจจะสรุปบทบาทของการวิจัยสถาบันที่มีต่อการบริหาร การวางแผนได้ดังนี้

1. การวางแผนการศึกษาจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและมีการคาดคะเนไปในอนาคต

2. การบริหารการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีเพื่อการแก้ปัญหาการพัฒนาจำเป็นต้องแสวงหาด้วยการวิจัย

3. การบริหารการศึกษามีกระบวนการชัดเจน ทุกกิจกรรมกระบวนการจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศในการพิจารณาตัดสินใจ

4. การบริหารมีกระบวนการแก้ปัญหาการวิจัยโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีการที่จะได้มาซึ่งมูลเหตุปัจจัยสำคัญของปัญหาตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหา

5. การแสวงหาข้อสรุปใดๆ เพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติต้องทำวิจัย

6. การวางแผน การบริหารจำเป็นต้องยึดหลักเหตุผล (Cause and Effect)

7. การปรับเปลี่ยนเพื่อการพัฒนาไปเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในกระบวนการนำไปปฏิบัติ และการบริหารต้องอาศัยผลจากการวิเคราะห์วิจัยสถาบันอย่างมีระบบ

8. สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลายประการในการปฏิบัติความสอดคล้องและเกี่ยวพันกันไปจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ความซับซ้อนและหาวิธีการปฏิบัติที่สื่อสู่ความมีประสิทธิภาพสูงสุด

9. ในกระบวนการบริหารการวางแผนต้องการประเมินผลในระยะต่าง ๆ เพื่อทราบพัฒนาการความคืบหน้าและอุปสรรคปัญหา

เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยสถาบัน

เทคนิคที่ใช้ในการวิจัยสถาบันอาจนำมาใช้ได้หลายอย่าง ดังนี้

1. การจัดการสารสนเทศ (Management Information) เป็นการประมวลผลข้อมูล เป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้วางแผนและผู้ตัดสินใจโดยสร้างรูปแบบสารสนเทศออกแบบระบบโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์ใน

การสนับสนุนการดำเนินงาน ซึ่งสารสนเทศอาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 จำแนกตามการใช้งาน คือเพื่อการวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุม

1.2 จำแนกตามแหล่งที่มาคือจากภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน

2. การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Analysis) เป็นการนำผลที่ได้จากการวิจัยมาอธิบายโดยใช้การเปรียบเทียบเป็นหลัก ได้แก่ การเปรียบเทียบในเชิงคุณค่า (Value) ของสิ่งที่ผ่านมาหรือแนวโน้มที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกับของปีก่อนๆ การเปรียบเทียบหน่วยงานที่เหมือนกัน เป็นต้น

3. การแลกเปลี่ยนข้อมูล (Data Exchange) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับไปแลกเปลี่ยนกับสถาบันอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของสถาบันที่เกี่ยวข้องต่อไป

4. การสร้างรูปแบบ (Modeling) เป็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในลักษณะของรูปแบบประเภทต่าง ๆ เช่น รูปแบบเชิงมโนทัศน์ (Conception Model) รูปแบบสมการคณิตศาสตร์ (Mathematical Model)

5. การให้นิยามข้อมูล (Data Definition) เป็นการตกลงที่แน่ชัดเกี่ยวกับความหมายของข้อมูลและการใช้ความหมาย หรือนิยามที่ตรงกันสำหรับข้อมูลนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันเพราะการเปรียบเทียบนั้นจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังโดยอาศัยคำนิยามที่สมบูรณ์และถูกต้องเป็นพื้นฐานที่สำคัญซึ่งข้อมูลที่ตีมีประโยชน์ทั้งในเชิงเปรียบเทียบและการแลกเปลี่ยน ควรมีลักษณะดังนี้

5.1 องค์ประกอบของข้อมูลพื้นฐาน
ต้องกำหนดความหมายไว้ชัดเจนและความหมาย
ต่างๆ ที่ให้ไว้ต้องเป็นที่ยอมรับ และเป็นที่เข้าใจ
แก่ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเหล่านั้น

5.2 ข้อมูลที่ได้รวบรวมมา ควรเป็น
ข้อมูลที่มีความหมาย และได้กำหนดวิธีใช้ไว้
อย่างเหมาะสม

5.3 ข้อมูลที่ได้รับต้องสามารถตรวจสอบ
ได้ตามหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์

5.4 การแก้ไขข้อมูลใดๆ มีการค้นแปร
หรือเปลี่ยนแปลงไป เช่น ไปผสมกับข้อมูลอื่นๆ
เป็นต้น

5.5 ข้อมูลที่ทุกคนยอมรับจะต้องร่างไว้
ซึ่งวิธีการที่สามารถจะนำไปประยุกต์หรือนำไป
ถ่ายทอดให้เหมาะสมกับวิธีการอื่นๆ ที่ใช้กับ
สถาบันต่างๆ ได้

5.6 ความคงที่ภายในสำหรับข้อมูล
ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการคือ

5.6.1 ระบบของการให้คำนิยาม
ควรจะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างและ
ความคล้ายคลึงของข้อมูลเหล่านั้นเพื่อเป็น
แนวทางในการพิจารณาเพิ่มเติม

5.6.2 ความคงที่ของข้อมูลสามารถ
ทดแทนได้โดยวิธีการเปรียบเทียบและวิธีการ
วิเคราะห์จากเนื้อหาที่ต่างกัน และวิธีเสนอ
เนื้อหาเหล่านั้น

5.7 มีการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลไว้อย่าง
เป็นระบบ

5.8 ข้อมูลเบื้องต้นถือว่าเป็นประโยชน์
มากที่สุด ถ้าข้อมูลเหล่านั้นได้รวบรวมมาภายใน
ระยะเวลายาวนานเพื่อที่จะทำให้ทราบแนวโน้ม
เกี่ยวกับความคงที่ของข้อมูล

5.9 การที่จะรวบรวมข้อมูลพื้นฐานตาม
วิธีการทางวิทยาศาสตร์ จำเป็นต้องมีการวางแผน
ที่รัดกุมและรอบคอบ นอกจากนั้นการวางแผน
ดังกล่าวต้องพิจารณาเนื้อหาและตารางเวลาที่ใช้ใน
การรวบรวมข้อมูลเหล่านั้นด้วย

ในการวิจัยสถาบันนักวิจัยจะต้องมี
ความรู้ความสามารถในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
สถิติ (Statistical Data Gathering and Analysis)
2. ระบบสารสนเทศ (Information-
Systems)
3. การวางแผนวิชาการ (Academic-
Planning)
4. การวิเคราะห์ (Analysis)
5. การคิดค่าใช้จ่าย (Costion)
6. อาคารสถานที่และอุปกรณ์ (Apace
and Facilities) ตลอดจนการพัสดุ (Inventory)
การใช้พื้นที่ (Utilization) และการวางแผนทาง
กายภาพ (Physical Planning)
7. การศึกษาและสำรวจเกี่ยวกับนิสิต
นักศึกษา
8. การประเมินการเรียนการสอน
9. ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่วิจัยและ
สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

**การวิจัยสถาบัน: จุดเริ่มต้นสถาบันอุดม-
ศึกษาไปสู่สถาบันการศึกษาระดับอื่น ๆ**

การวิจัยสถาบันเริ่มต้นจากการวิจัย
สถาบันในระดับอุดมศึกษา ควรจะได้มีการวิจัย
สถาบันในระดับอื่น ได้แก่ สถานศึกษา วิทยาลัย
เช่นกันเพราะหน่วยงานเหล่านี้มีการบริหารงาน
ที่จะต้องมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการ

ตัดสินใจ เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือระดับอื่นๆควรให้ ความสำคัญด้านการวิจัยสถาบันเพื่อให้เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ต่อไป

ในการดำเนินการวิจัยสถาบันในระดับ โรงเรียนหรือวิทยาลัยอาจใช้หลักการและวิธีการ เช่นเดียวกับการวิจัยสถาบันในระดับอุดมศึกษา แต่ปรับเปลี่ยนภารกิจ ฐานข้อมูล (Data based) ให้สอดคล้องกันกับสถานศึกษาหรือวิทยาลัย และใช้วิธีการวิจัยเพื่อให้ได้ฐานข้อมูลประกอบ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร ในระบบงานต่างๆ ของสถานศึกษา เช่น

1. ระบบงานวางแผน
2. ระบบงานการพัฒนาหลักสูตร
3. ระบบการเรียนการสอน
4. ระบบงานบุคคล

5. ระบบงานงบประมาณ
6. ระบบงานธุรการ บัญชี พัสดุ
7. ระบบงานอาคารสถานที่
8. ระบบงานกิจการนักเรียน
9. ระบบงานการสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน
10. ระบบงานการประกันคุณภาพ การศึกษา

ในการพัฒนาระบบงานดังกล่าว ผู้บริหารและครูอาจารย์จะต้องร่วมมือกันออกแบบ ระบบงาน ออกแบบการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลมา พัฒนางาน เป็นการวิจัยสถาบัน ซึ่งจะต้องใช้การ วิจัยประเภทต่างๆ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การ วิจัยเชิงบรรยาย การวิจัยเชิงทดลอง หรือการวิจัย เชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ มาออกแบบ การวิจัยหากการออกแบบการวิจัยและเป็นการ วิจัยและพัฒนา (Research and Development) จะมีคุณค่าต่อโรงเรียนหรือสถาบันเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม. (2544). เอกสารประกอบการสอน. ชลบุรี : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เขาวดี วินุลย์ศรี. (2534,มกราคม-มีนาคม). “การวิจัยสถาบัน : แนวคิดพื้นฐาน” ในวารสารครุศาสตร์. 20 : 3. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระกุล ชายผา. (2540). “การวิจัยสถาบัน” ใน เอกสารทางวิชาการประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องวิจัยสถาบัน. จัดโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ. 22 – 25 เมษายน 2540.
- สมหวัง พิริยานูวัฒน์. (2532). “การวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ในการวิจัยเชิงนโยบาย : รุปลักษณะใหม่ของการกำหนดอนาคต. กรุงเทพฯ : ทำปภเจริญผล.
- Saupe, J.L. (1981). *The Functions of Institutional Research*. University of Missouri.